

לא מועיל.

ועוד תרצינן: **ואי בעית אימא**, רב מעמיד הברייתא **בתנור של חרס**. וזה, תנור שמועיל לו היסק, כיון שהסיקו מבפנים. אבל זה, שאמר רב שלא מועיל היסק, הרי מדובר בקדירות, שהסיקו מבחוץ. ולכן אין להן תקנה אלא שבירה.

ופרכינן: **ונעביר להו הסקה מבפנים**, ויועיל להכשיר את הקדירות?

ומתריצינן: **חיים עליהו דמתברי**. הוא יפחד להסיקן יפה עד שיתלבנו כי יחשוש אולי ישברו שאין דרכן להסיק בפנים אלא בחוץ.

הלכה, האי כוביא, כלי שעשוי מרעפים חלולים, כמין שפיתת קדירה, ולפעמים מורחים אותו ואופים בו לחם, **הסיקו מבחוץ הוא**, ולכן אסיר להשתמש בו. והיסק לא מועיל לו, כיון שהסיקו בחוץ.

ומקשינן: **אלא, קדירות של מקדש, אמאי צא-א ישברו?** והרי יש להם תקנה בליבון, שהרי אמרנו שטעם האיסור הוא משום הבלוע⁽⁴⁹⁾ שבו ולא מחמת הבישול לבד [בלא בליעה]. ובמשכן מובן שישבר, כי לא היו קבועים במקום אחד ולא היה להם כבשונות ללבן כלי חרס. אבל בבית המקדש, **נהררינהו לכבשונות**,⁽⁵⁰⁾ שהיוצר צורפן בהם, ויתלבנו.

ומתריצינן: **אמר רבי זירא: לפי שאין עושין כבשונות בירושלים**, מפני העשן שמשחיר את חומת המקדש, וגנאי הוא.

ופרכינן: **אמר ליה אביי: וכי עושין אשפתות בעזרה משברי כלי חרס!?** הרי שנינו שאין עושין בה אשפתות מפני השרצים שדרכן ליגדל באשפה ומרבים טומאה כיון שהשרצים מתים שם ומטמאים את הקדשים.

ומתריצינן: **אישתמיטתיה אביי שכח, הא דתני רב שמעיה בקלנבו שם מקום: שברי**

השומן שבעין על דפנות התנור.

אך צ"ע שאם כן, מה מקשה הגמרא מזה על רב שאמר קדירות בפסח ישברו. והרי בפסח צריך להכשיר את הקדירות שלא יהיה בלוע בתוכן. שזה בר נ"ט בר נ"ט דאיסורא. ונאמר שהיסק מועיל רק לשרוף את השומן שבעין על הדפנות, ולהכשיר את הפת זה מספיק משום נ"ט בר נ"ט דהיתר, אך בפסח שצריך להוציא את הבליעות היסק לא מועיל ולכן ישברו. וצ"ע.

49. כך פירש רש"י. כי הוקשה לו, שאם בישול בלי בלוע גם צריך שבירה. נמצא שזהו גזירת הכתוב ומה קושיית הגמרא שיעשה ליבון הרי אין הטעם משום הבליעות. ולכן פירש שהחיוב רק בבליעה ולזה מועיל ליבון להוציא את

הבליעה.

והתוס' התקשו, שהרי זהו ספק בגמרא לעיל דין זה בישול בלי בליעה אם מחייב שבירה. וכתב השפת אמת שרש"י התכוון ליישב קושיא זו. וכוונת הגמרא שנוכח מזה שלא מועיל ליבון לכלי חרס שבישול בכלי בלוע גם חייב שבירה. והשפת אמת כתב לכאר את דברי הגמרא שהקושיא היא מכלי שעירו לתוכו רותח שמבואר בגמרא לעיל שזה רק בלוע בלי בישול. ובזה וודאי שיועיל ליבון כיון שכל החיוב שבירה משום בליעה והיא יוצאת על ידי ליבון.

50. א. הגמרא בעבודה זרה [עו א] מקשה על הדין המבואר במשנה [צז א] ששפוד ואסכלא

ופרכינן : אלא, הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: תנור של מקדש של מתכת היה, קשה, למה לא נעביר תנור דחרס במקדש, כיון דהסיקו בפנים הוא, ויש לה תקנה

כלי חרס נבלעין במקומן, שהוא אחד הניסים שנעשו בבית המקדש. וממילא לא נעשה מהם אשפתות.

בבישול. וליבון איננו מפקיע ומבטל את הבישול.

והגרי"ז כתב שמדברי הרמב"ם משמע שחייב שבירה אין לו זמן קצוב. ויכול לעשות השבירה גם אחרי זמן רב מהבישול. ואם כן, נמצא שקדירות של מקדש של חרס יכול לעשות השבירה אחרי זמן רב. רק שאיננו יכול להשתמש בהם כיון שהבליעה נעשית נותר ותאסור מה שיבשל בקדירה. ועל זה מקשה הגמרא שלדיני איסור והיתר הרי יועיל ההסק שלא יהיה בליעות בקדירה. ואם משום חייב שבירה זה הרי יכול לקיים אחרי זמן רב ומדוע שוברים אחרי כל בישול.

ומדברי רש"י ותוס' בסוגיא נראה שפירשו שההיסק בכלי חרס יהיה קיום דינו של הכלי [ולא פטור מדינו] וכשם שכלי מתכת קיום דינם הוא במריקה ושטיפה. כלי חרס שאין מועיל בו הגעלה מתקיים דינו בהיסק שהוא מועיל בו כמו הגעלה בכלי מתכת. ובקרבן אורה נקט באמת שההיסק בכלי חרס צריך להיות בעזרה כדין שבירה ומריקה ושטיפה שהם במקום קדוש בעזרה. והיינו שההיסק הוא קיום המצווה וצריך את כל פרטי המצווה כמקום קדוש.

ולפי זה צריך לומר, שליבון בשפוד אינו יכול להחשב קיום דינו ולפטרו ממריקה ושטיפה. כיון ששפוד הוא כלי מתכת ובזה עשתה התורה כלל שדינם במריקה ושטיפה. אך בכלי חרס שאינם בני מריקה ושטיפה שוב קיום דינם הוא בהיסק שכנגדו יש מריקה ושטיפה בכלי מתכת.

ב. ורבינו תם המובא בתוס' פירש פירוש חדש בסוגיא, שכלי חרס שעושים לו היסק הוא כמו כלי חדש וזוהי קושיית הגמרא להדרינהו

מגעילין בחמין. והרי אלה כלים שתשמישם באור [כלי מים] ודינם בליבון. ומתרת הגמרא באחד התירוצים שאין הכי נמי. וצריך ליבון ככל שאר איסורים. וחזן מזה צריך מריקה ושטיפה כשאר כלי שנחבשל בו קודש. והוכיח מזה הגר"ח שחייב מריקה ושטיפה לא נפקע על ידי הכשר אחר שעושים לכלי, ואפילו ליבון שעדיף ממריקה ושטיפה אינו פוטר ממריקה ושטיפה. ואם כן, צריך עיון קושיית הגמרא כאן שליבון כלי חרס יועיל לפוטרם משבירה. והרי כיון שחלה חובת שבירה שוב לא יועיל ליבון להפקיע וכמו בשפוד שאין הליבון מפקיע חובת מריקה ושטיפה.

ותירץ הגר"ח שיש לומר שקושיית הגמרא כאן שיעשו ליבון לפני שנעשה נותר ועוד לא חלה חובת מריקה ושטיפה. ולפני שחלה המצווה מועיל ליבון שלא תחול וכמו שמוכח להלן [צו א] שלרבי טרפון הבישול של מחר מועיל לפטור חיוב מריקה ושטיפה על בישול של אתמול כי מפליט את כל הבליעות. והטעם, כיון שעוד לא חל חיוב מריקה ושטיפה מועיל להכשיר את הכלי ולא חל דין מריקה ושטיפה. ואילו בגמרא בע"ז מדובר אחרי שנהיה נותר וחל חיוב מריקה ושטיפה ואז לא מועיל ליבון לפטור מהחיוב שחל.

עוד תירץ הגר"ח שיש לפרש שקושיית הגמרא כאן היא על כלי שיש בו בליעה בלי בישול, דהיינו, שעירו לתוכו רותח. וכיון שכל המחייב הוא הבליעה הרי אם עושה היסק שמוציא את כל הבליעות שוב אין מה שיחייב בשבירה. ובגמרא בע"ז שמבואר שליבון לא מועיל לפטור ממריקה ושטיפה. שם מדובר